

ΟΙ ΚΑΒΒΑΓΙΑΙΟΙ

Συναντώ τον Αντώνη Καβάγια αρκετά συχνά στις εκδηλώσεις που κάνει ο ΟΔΕΓ (Οργανισμός για την Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας) του οποίου επί πολλά χρόνια ήμουν Πρόεδρος. Τα τελευταία χρόνια ακόμη πιο συχνά γιατί ο γιος του ο Αχιλλέας Καβάγιας υπήρξε μεταπτυχιακός φοιτητής του Ελληνοβρετανικού Κολλεγίου, του οποίου είμαι επίσης Πρόεδρος.

Εξ άλλου πριν από χρόνια συνεργαστήκαμε αρκετά στενά για την δημιουργία ενός ογκώδους Βιβλίου – Λευκώματος με τίτλο «Φαρμακευτικά φυτά στην Ελλάδα», το οποίο δυστυχώς δεν καταφέραμε να εκδώσουμε λόγω κόστους.

Σε όλες μας αυτές τις συναντήσεις είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε και για ένα κοινό μας πάθος, την ιστορία του Μεσολογγίου και της περιοχής του ειδικά κατά την Επανάσταση του 1821.

Ο Αντώνης γνωρίζει πολλά πράγματα για την περίοδο της Επανάστασης αλλά και πριν και μετά για τον πρόσθετο λόγο, ότι έχει ασχοληθεί με την ιστορία της δικής του οικογένειας.

Και κάθε φορά μου έφερνε μια νέα μικρή αλλά πολύ ενδιαφέρουσα πληροφορία για τους Καβαγιαίους, το Μεσολόγγι, την Μακρυνεία, το Αγρίνιο, την Καβάια στην Αλβανία, την Τεργέστη κλπ.

Και μέσα σε αυτές τις πληροφορίες συζητούσαμε και για την Ελληνική ιστορία την παλιότερη, την βυζαντινή, αυτήν της οθωμανικής κυριαρχίας, της Επανάστασης και έως σήμερα αλλά και για την ευρωπαϊκή, της οποίας η ελληνική είναι μέρος.

Ήταν φανερό σε εμένα, ότι ο γιατρός εργαζόταν μεθοδικά και συγκέντρωνε στοιχεία για μια μεγάλη χρονική περίοδο και μια μεγάλη γεωγραφική περιοχή, στοιχεία τα οποία πλέον δεν αφορούσαν μόνο τους Καβαγιαίους, ούτε μόνο την Ελλάδα.

Η αναζήτηση για τους Καβαγιαίους ήταν ίσως μόνο η αφορμή που επέτρεψε στον Αντώνη να βγει από το σπίτι του και να ξεκινήσει ένα πολύχρονο ταξίδι, που τον έφερε στο σημερινό τέλος, το βιβλίο που κρατάτε.

Το βιβλίο έχει τους Καβαγιαίους και την Αιτωλία (Μακρυνεία, Αγρίνιο, Μεσολόγγι) κατά την Επανάσταση στο κέντρο αλλά στην συνέχεια εξαπλώνεται σε ομόκεντρους κύκλους και χρονικά πριν και μετά αλλά και γεωγραφικά. Και πρέπει να διαβάζεται με αυτό τον τρόπο, ακολουθώντας δηλαδή τα βήματα του συγγραφέα, ο οποίος μετακινείται συνεχώς στον χρόνο και τον χώρο καθώς μιλάει για τους προγόνους του, οι οποίοι ξεκινώντας μάλλον από την Τεργέστη, κατέβηκαν στην Καβάια και

από εκεί στην Πρέβεζα και από στην Μακρυνεία και από εκεί στο Αγρίνιο και στο Μεσολόγγι.

Για αυτό το βιβλίο μπορεί να διαβαστεί και αποσπασματικά ακολουθώντας τον λεπτομερειακό πίνακα περιεχομένων. Κορμός στην ανάγνωσή του πάντως είναι το πρώτο μέρος, όπου περιγράφεται η ιστορία των μελών της οικογένειας και έχει τίτλο «Οικογένεια Καβάγια». Το δεύτερο μέρος με τίτλο «Ταξιδεύοντας και ερευνώντας για την οικογένεια Καβάγια από την Τουρκοκρατία έως τις ημέρες μας» έχει τέσσερα κεφάλαια:

Διαβάζοντας το βιβλίο αναγνωρίζει κανείς στον Αντώνη το πάθος του ερευνητή, του ταξιδιώτη, του περιηγητή, του συλλέκτη πληροφοριών και εικόνων, που είναι πάντα ενδιαφέρουσες, τουλάχιστον για όσους έχουν τις ίδιες ανησυχίες.

Από αυτό το πρώτο μέρος ξεχώρισα μερικές παραγράφους, που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον:

Ο πατέρας του συγγραφέα, ο Αχιλλέας έλεγε για τον πατέρα του τον Αντώνη, που ήταν γιατρός στο Αγρίνιο:

«Ο πατέρας μου ήταν αρχαιολάτρης, αλλά γνωρίζοντας και τη συνήθεια των Βορειοηπειρωτών να δίνουν στα παιδιά τους ονόματα αρχαίων Ελλήνων ηρώων, έπεισε τα πρώτα ξαδέρφια του, από τη Ματαράγκα, να δώσουν κι εκείνα, όπως αυτός, τέτοια ονόματα. Ο πατέρας μου, λοιπόν, ονόμασε τρία αρσενικά Αγησίλαο, Κίμωνα, Αχιλλέα και τα ξαδέρφια του (του παπα-Σωτήρη Καβάγια παιδιά). Ο Αριστείδης έβγαλε Ξενοφώντα, ο Αποστολής Αλκιβιάδη, Πλάτωνα, Σαπφώ και ο παπα-Στέφανος Μενέλαο, Αφροδίτη, Αντιγόνη». Ας θυμηθούμε εδώ τους πατριώτες μας που ήλθαν τώρα μετανάστες από την Βόρειο Ήπειρο και τα ονόματα των παιδιών τους – Περικλής, Αλκιβιάδης κλπ. Ας θυμηθούμε και τον Αλή Πασά ο οποίος τις παραμονές της επανάστασης ανησυχούσε και αναρωτιόταν γιατί οι Έλληνες βάφτιζαν τα παιδιά τους με αρχαία ελληνικά ονόματα.

Ο ίδιος ο Αντώνης στο ημερολόγιό του έγραφε: «Ο ιερέυς Χαράλαμπος Καβάγιας διεσώθη, καθόσον γνωρίζω, χάριν της θυγατρός του ήτις έφερεν τούτον εις τους ώμους της. Διέλαθον της προσοχής των καταδιωκόντων αυτούς υπέων καθ' όσον ωμίλησαν την Αλβανικήν. Η νυξ και το βλατώδες του εδάφους ήσαν σύμμαχοί των.» Αυτή η μαρτυρία είναι πολύ σημαντική γιατί δείχνει, ότι αυτοί που γύρισαν πίσω κατά την Έξοδο, διασκορπίστηκαν και προσπάθησαν να φύγουν προς οποιαδήποτε κατεύθυνση, ακόμη και αντίθετα από την αρχική πορεία.

Στο ίδιο ημερολόγιο, στην σελίδα 7 γράφει (ο παππούς του συγγραφέα Αντώνης) :

«Σήμερα 12 Οκτωβρίου έλαβον επιστολήν του Διευθυντού του Νοσοκομείου Μεσολογγίου κυρίου Νίδερ⁸ όστις δι' αυτής μου επρότεινεν θέσιν βοηθού. Την επιστολήν ταύτην μου ενεχείρησεν ο φαρμακοποιός κύριος Καββαδίας*.»

Ο δικός μας Αντώνης, ο συγγραφέας παρακάτω μας εξηγεί ποιος ήταν ο Νίδερ:

«Νίδερ Φραγκίσκος-Ξαβέριος (1812-1897)

Φιλέλληνας ιατρός της ακολουθίας του βασιλιά Όθωνα. Υπηρέτησε στον Υγειονομικό Κλάδο του Στρατού και έφθασε στο βαθμό του Επίατρου. Εγκαταστάθηκε στο Μεσολόγγι και διετέλεσε Διευθυντής του Δημοτικού Νοσοκομείου «Χατζηκώστα».

Ο γιος του Νίδερ Κωνσταντίνος (1865-1943) ανήλθε μέχρι του βαθμού του Αντιστράτηγου. Διετέλεσε Διοικητής Στρατιάς Θράκης (1922-1923).

*Πηγή για τον Βενιζέλο και τον Νίδερ: Αντώνης Α. Καβάγιας
«Βιογραφικά σημειώματα Ελλήνων Ιατρών από την Αρχαιότητα έως τα
τέλη τον 20^{ου} αιώνα» εκδ. Zytel, Αθήνα 2003»*

Και ο πατέρας όμως του συγγραφέα, ο Αχιλλέας, κρατούσε ημερολόγιο και γράφει για την εποχή του μεσοπολέμου:

«Όταν υπηρετούσα στην Δράμα έμαθα για το Μαλ-Τεπέ και το Μακεδονικό τάφο που 'κρυβε από κάτω. Ένας συναλασσόμενος μου δώρισε τυλιγμένο μέσα σ' ένα κομμάτι εφημερίδας ένα αρχαίο χρυσό αντικείμενο ένα ενώτιο (σκουλαρίκι). Δεν ξέρω αν ήταν από το τάφο στο Μαλ-Τεπέ ή απ' αλλού. (Τούτο το 'δωσα στην αδελφή μου Γλυκερία που της άρεσαν τα αρχαία). Μετά πήγα στην Κομοτηνή.»
Επειδή όλοι γνωρίζουμε παρόμοιες μικρές ιστορίες μπορούμε να φανταστούμε πόσες πολλές χιλιάδες μικρά ή μεγάλα σημαντικά αρχαία ευρήματα έχουν βρεθεί και σκορπιστεί στον κόσμο.

Ο ίδιος ο Αχιλλέας μας εξιστορεί μια δραματική αλλά και πολύ τρυφερή πολεμική ιστορία:

«Όπως σύντομα αναφέρθηκα στο πόλεμο του '40 έτσι σύντομα θα κλείσω τούτη την αφήγηση μ' ένα ποίημα που 'γραψα για ένα νεκρό Ιταλό αξιωματικό τον Ανθυπολοχαγό Τζίνο Αουρέλιο.

Σε βρήκα
πεσμένο στο υγρό χώμα
στο στήθος σου ξεραμένο αίμα
έμοιαζε μ' αλλόκοτο κατάμαυρο
παράσημο
Τα μάτια σου κύτταγαν
μακρυστά πολύ μακρυστά

Η ασημένια σου ταυτότητα
Έγραφε
«Φάτσιο -εκστρατευτικό σώμα
Αλβανίας
Ανθυπολοχαγός Τζίνο Αουρέλιο»
Ποτέ δε θα μάθεις γιατί σκοτώθηκες
και για ποιον

Αχ! Τι πίστεψες κι ήρθες;

Γενάρης 1941, Περιστέρι (Αλβανία)

Στο ίδιο ημερολόγιο ο Αχιλλέας, ο πατέρας του συγγραφέα μιλάει για την οικογένεια της γιαγιάς του από το σόι της μάνας του, όπως του τα είπε ένας θείος του από αυτό το σόι:

«Τα παρακάτω που ιστορώ τ' άκουσα από τον μπάρμπα Γιαννακό:

Ο πατέρας μου λεγόταν Πάνος Πάνου. Η μάνα αυτού και γιαγιά μου λεγότανε Αικατερίνη Πάνου. Αυτή πιάστηκε αιχμάλωτη στο Μεσολόγγι. Τη πήγανε στη Πάτρα κι απ' εκεί στην άλλη άκρη εκεί κατά τη Καλαμάτα. Κι απ' εκεί στο Μισίρι. Απελευθερώθηκε μαζί με 10 άλλες Μεσολογγίτισσες αφού πληρώθηκαν λύτρα. Τα λύτρα μάζεψε μ' έρανο ο Επίσκοπος Βρέσθενας Θεοδώρητος».

Και έτσι έχουμε πάλι μια αξιόπιστη μαρτυρία για την τύχη των γυναικών του Μεσολογγίου που πουλήθηκαν ως σκλάβες, όταν οι Τούρκοι τις συνέλαβαν την άλλη ημέρα της Εξόδου και κάποιες εξαγοράστηκαν και επέστρεψαν.

Ο Αχιλλέας πάλι παρακάτω στο ημερολόγιό του μας δίνει μια ακόμη άγνωστη πληροφορία:

«Τούρκοι αιχμάλωτοι στο Αγρίνιο

Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους Τούρκοι αιχμάλωτοι αξιωματικοί έφτασαν ταλαιπωρημένοι στο Αγρίνιο. Φιλοξενήθηκαν σε σπίτια της πόλης, σε ξενοδοχεία. Εμείς στο σπίτι μας φιλοξενήσαμε τον λοχαγό Οσμάν Νετζίπ που ανήκες στο επιτελείο του Εσάτ Πασά, ο οποίος με υπεραγαπούσε. Τον θυμάμαι πολύ καλά. Ήμουν τότε τριάμιση χρονώ. Θεωρητικός άνθρωπος, ευσταλής, άψογη η στολή του. Ο λοχαγός μίλαγε καλά Ελληνικά και 'γραφε ανορθόγραφα, αλλά έβγαζες νόημα. Αυτός ο λοχαγός όταν έφτασε στη πατρίδα του μας έστειλε τη φωτογραφία του με μια αφιέρωση

Ος ενθύμης δίδω

Φίλος Αχιλλέα μου

να ζίσης με ευτύχισμα

καλόκαρδον

να γένισυ αξιωματικού επιτελείου

Λοχαγός Οσμάν Νετζίπ»

Κατά την πενταετή υπηρεσία του στο Μεσολόγγι, ο συγγραφέας γράφει για τους συγγενείς του, οι οποίοι από την Μακρυνεία, την Ματαράγκα, ήλθαν στο Μεσολόγγι, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και πρόκοψαν. Και από αυτούς αναφέρει και τον φίλο μου, μακαρίτη σήμερα, Αριστείδη Καβάγια, δάσκαλο και επί χρόνια δημοτικό σύμβουλο Μεσολογγίου, επίσης συγγραφέα. Και ακόμη μιλά για τον συμμαθητή μου τον Νάσο Καβάγια, Αησυμιώτη και εκπληκτικό τραγουδιστή, όπως ήταν και τα άλλα μέλη της Μεσολογγίτικης οικογένειας των Καβαγιαίων. Ο

συγγραφέας όμως ψάχνει για συγγενείς του σε όλη την Ελλάδα, σε όλο τον κόσμο. Και γράφει:

- «Από το αρχείο Πρέβεζας και τα κατάστιχα βιβλίων «Μερίδων Κων/νου Κοκότη**» (1909-1921) εμπόρου Πρέβεζας στα επιφανή ονόματα της Πρέβεζας αναφέρεται και το επώνυμο **Γεώργιος Καβάγιας**. Επίσης αναφέρεται η στενή σχέση εμπόρων της Πρέβεζας με την Τεργέστη.

Στους ιδρυτές της «Αδελφότητας Πρεβεζάνων Αθήνας» (έτος ιδρύσεως 1979) αναφέρεται ο **Παντελής Γ. Καβάγιας**. Επί δημαρχείας Χαρίλαου Τσάντη κατά τη διάρκεια της Κατοχής μέλος της Διοικούσας Επιτροπής χρημάτισε ο Παντελής Γ. Καβάγιας.»

- «Στη Ν. Υόρκη και συγκεκριμένα στο νησί Λόνγκ Άιλαντ (Long Island), στη συνοικία Κουήνς (Queens), διέμενε «μετανάστρια» από την Ήπειρο, ονόματι Φανή Καβάγια (1879-1968). Η Φανή Καβάγια δραστηριοποιήθηκε στα πλαίσια της Ελληνικής Παροικίας.

Πηγή: Ο κος Α.Π. που έφερε τον γιο του στο ιατρείο μου για check-up όταν ερχόταν για διακοπές στην Αθήνα»

- «Την 7/6/12 δημοσιεύτηκε στη «Διαύγεια» απόφαση για τη πολιτογράφηση ομογενών. Με την απόφαση αυτή πολιτογραφήθηκε η Φυγάλεια Καβάγια».

Κλείνοντας εδώ την εισαγωγή μου σημειώνω, ότι ο συγγραφέας έκανε έναν άθλο αναζήτησης και μελέτης και συνέδεσε την ιστορία των προγόνων του με αυτή των τόπων, όπου αυτοί έζησαν ή πέρασαν.

Με αυτό τον τρόπο μας επιτρέπει να διαβάζουμε την γενική ιστορία, η οποία αναπτύσσεται στα άλλα κεφάλαια του βιβλίου, όχι ως ένα ξένο αφήγημα αλλά δεμένη με τις ζωές ανθρώπων, τους οποίους γνωρίζουμε ως συγγενείς του συγγραφέα.

Αξίζουν συγχαρητήρια στον Αντώνη για όσα μέχρι τώρα βρήκε με την παρατήρηση, ότι δεν έχει τελειώσει ακόμη. Υπήρχαν πολλά ακόμη, που περιμένουν το ανιχνευτικό πνεύμα του.

Κώστας Καρκανιάς